

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka --- 2 " --- "	páp. komorník, kraj. vyslanec.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	Majiteľ a vydavateľ :	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Podvodná kultúrpolitika.

Čo bude s náboženstvom, čo s výučbou v našom Uhorsku? Nábožný duch kresťanstva vymiera z výchovy školskej, na miesto učenia Kristovho, beznáboženskú štátnu ideu vykladajú defom učiteľa a učbári a úradný liberalismus robí pokusy s kadeakými vedami a grammatikami (mluvnicami) a preplňuje nimi hlavy mládeže. Patrne vidíme na mladšom doroste zkazonosnú pôsobenie výučby liberálnej, ktorá ani pre život ani pre vedu nevie vycvičiť užitočných pracovníkov a celé spoločenstvo vydáva nemravnosti a darebáctvu.

Ministri prichodia, ministri odchádzajú. Po Trefortovi Csáky, po Csáky Eötvös, po Eötvösovi Wlassics, po Wlassicsovi Berzeviczy; každý z nich má akýsi programm vypožičaný z cudzozemska, napodobňujú Nemcov, niekedy aj Francúzov i rozprávajú o maďarskej národnej kultúre, ktorú utvorili iní ešte predtým ktorú do rozkvetu priviesť slobodomyselní ministri títo niesú vstave. Veď kto hlbšie vidí do duše ľudu a uprimne posudzuje vzdelanosť spoločenstva nášho, najde tu mnoho škôl, ešte viac učiteľov a profesorov, diplomovaných ľudí a doktorov, ale zbytná dôchova škôl v stredných a vyšších podobá sa množstvu dôrobkov fabrických. V školách takýchto každá lepšia osobná vlastnosť býva utlačená, zanedbaná.

Človek by si mal myslieť, že národ náš vidiac ovocie tridsaťročnej kultúrpolitiky liberálnej, nasýtil sa už múdrosťou tejto a že chce osvobodiť duše zpod okov poriadku takéhoto. Ale kdeže, veď žiadnej zmeny nebadáme, nástupcovia po-

kračujú v práci predchodcov svojich, úradníci v ministerstvách dľa predpisov starých poriadajú ďalej záležitosti krajinskej a sú všetci presiaknutí nanútenou ideou všeobecného zoštatnenia.

Počuli sme Berzeviczyho, ako vykladal svoj programm; odrectoval mienky sebe podriadených odborových úradníkov o prácach administrácie. Celá snemovňa octla sa tu v sklamaní, bo veď ešte aj liberáli viacej očakávali od svojho miláčka. Programm ten vyčerpá sa opravami menších chýb, ako čo by ten minister voľajaký ústav na čistenie bol prevzal, tu i tam usiluje sa jeden flak vyčistiť. Trápi sa nápravou univerzít, gymnasiumov, škôl občanských a ľudových, muzeumami, prejavuje dobromyselnosť ku konfessiam, pohrozil sa prechmatcom národnostným a znosil ich, týmto docielil trochu súhlasu a — posadil sa. Berzeviczy je nie žiadnym vodcom, bez tvorivých myšlienok pracuje so záležitosťami cirkevnými a školskými v medzerách rozpočtu. Ako štátny sekretár nadobudnú si trochu zkuseností, od radcov svojich požičal si dakoľko plánov, požíva dôveru strany slobodomyseľnej, i preto teda úraduje ako minister.

To posúdenie, ktoré o pomeroch náboženských a školských vyslovili na sneme protestant Jozef Veress v mene strany neodvisliakov a katolík Ján Csernoch, prälát v mene strany ľudovej, je zničujúce. Ministra nenapádali; on je človek nový, ktorého nebrali na zodpovednosť za to, čo mu on je nie príčinou, ani za to, čo v programmovej reči svojej sľubuje. Jejich posudzovanie vzťahovalo sa na zpotvorenie sa našich pomeroz cirkevných a školských ako výstrahu, že po takejto ceste kráčame ku zkaze našej.

Falošná hra so zákonom z r. 1848, falošná hra s autonomiou katolíkov, podvodné podkopávanie každého náboženstva a každej cirkve prijatej, podvodné zoštatnenie ľudových a vyšších škôl každého kresťanského vierovyznania, liberalizmus bez úprimnosti a národnia kultúrpolitika tiež bez úprimnosti s jalovým úradníckarstvom v centrálnej a vidieckej správe: toto všetko je nešťastím našej politiky náboženskej a školskej.

Kedy už nahliadnu štátni páni a zákonodarcovia ľudu, že kresťanstvo a mravnosť, sloboda cirkvi, uctenie práv ich v chrámoch i školách, jejich spolupôsobenie v kultúre národnej pri pomoci štátu stvorí nám pokoj, jednotu národnú a kultúru ale nie ustavične prekážania, závodenia a utlačovania?

Nech je teda už ráz koniec podvodnej práci slobodnomurárskej tak v kultusministerstve, ako aj v parlamente, až potom môžeme prechovávať nádej na užitočné reformy verejnej výučby Uhorska!

POLITICKÉ CHÝRY.

Pozvanie.

Oduševnení občania volebného okresu Nových-Zámkov budú vydržiavať v *Tótmegyeri* dňa 14. augusta (v nedeľu) r. 1904. o 4. hod. popoludní

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

s nasledujúcim programom:

Zahajujúca reč predsedova. Hovorí: *Štefan Rakovszky*, kraj. vyslanec.

O účinkovaní ľudovej strany na sneme. Reční: *Dr. Pavel Kováč*, kraj. vyslanec.

O potrebe ľudovej strany. Reční: *Jozef Lillin*, hlavnomoestský pravotár.

Ľudová strana a obrana chudobných. Reční: *Alexander Ernszt*, kraj. vyslanec.

Záverečná reč predsedova.

Dané v *Tótmegyeri*, dňa 3. augusta 1904.

Riaditelia.

Interpellácia br. Kaasova.

Tí, ktorí prítomní boli na ľudovom shromáždení v Oslanoch, dobre pamätajú sa ešte na to, ako tam prí-

tomný br. Kaas napádal p. slúžneho Ponoczkyho za to, že žandári pristavovali prespolných ľudí, na shromáždenie spiechajúcich.

Túto istú záležitosť predniesol teraz barón Kaas na sneme v jednej interpellácii na samého ministrapredsedu upravenej. Rečník pripomína voľaktoré prípady, v ktorých rozhodne dokázalo sa, že úradné medzítka, zvlášte ale slúžnovci a žandári všetko možné podujímajú, aby robili prekážky ľudovým shromáždeniam. To zkusili sme v stolici prešporskej aj vo vesprímskej. Ale zvláštnu pozornosť zasluhuje to, čo zkusil rečník sám pri oslanskom shromáždení, ktorému on sám bol predsedom. Noviny liberálne už vopred písaly takú falošnú zprávu, ako by sa p. oslanský farár proti shromáždeniu bol vyslovil, kdežto ja som sa s pánom farárom tým o shromáždení ani len nerozprával. Už i z tohoto falošného chýrovania bolo vidné, že sa proti shromáždeniu čosi kuje. V samý deň ale shromáždenia obstali žandári cesty do Oslan vedúce a tu pristavovali ľudí s tým, že dľa úradného rozkazu nesmú pripustiť k shromáždeniu občanov cudzích okresov.

Žandári len na moje osobné zakročenie pustili potom ľudí, ale vozy prichodiacich musely ostať predsa von z mesta. Keď som potom ja s p. Zerdahelyim na otázku bral slúžneho, tonto cele prekvapený vymlúval sa, že on nevie o ničom a že on žiadneho nariadenia nevydal žandárom. Takto hovoril slúžny, ale sami žandári pred svedkami potvrdili to, že veru oni na rozkaz slúžneho pristavovali ľud.

Z toho je patrno, že toto úradné prekážanie deje sa z vôle vlády liberálnej, alebo aspoň z vôle nadžupanov, a je sa čo obávať, že úradné medzítka jeden od druhého budú sa učiť a sebe príklady brať, ako treba stavať prekážky a neprijemnosti našim shromáždeniam ľudovým, na ktorých veru nikdy nepoburujeme, ba naopak voždy napomínáme každého, že zákony treba si ctíť a zachovať.

Mám česť teda zpýtať sa pána ministrapredsedu, zdáliš takéto prechmaty úradníkov schvaluje, a jestli nie, ako zamýšľa zakročiť, aby naše ľudové shromáždenia požívaly úplnú slobodu?

Na túto interpelláciu odpovedal gróf Štefan Tisza na krátko. On že o tých prípadoch vedomosti nemá, preto teraz ešte nemôže určite sa osvedčiť; ale dá tie prípady prezkúmať a dľa tohoto jednat bude. Toľko však povedať už i teraz môže, že pre ľudové shromáždenia úplnú slobodu zachovať chce a od svojich úradníkov tiež toto očakáva. Rozumie sa, že úradné medzítka majú právo aj povinnosť proti neporiadkom na shromáždeniach páchaným prisne zakročiť.

Táto odpoveď ministrova uspokojila interpellujúceho baróna Kaasa, preto ju i v známosť vzal.

Smutné zprávy o polnom hospodárstve.

Dľa úradných výkazov ministra orby je tohoročná úroda takmer po celej krajine slabá, a sú kraje, kde je naskrze nedostatočná a kde preto hrozí bieda. Všetkých druhov obilia urodilo sa tohto roku značne menej, než

minulého roku. V prvom rade bude pre chov dobytky veľmi nebezpečná tá okolnosť, že bude málo krmu. Ďatelina i lucerna dala síce po druhom kosení dobrý krm, ale ho je málo; od lúk sa tiež nedá mnoho čakať. Minister orby sa obáva, že pritom všetkom budú ešte hospodári vyvážať krm do cudzozemska, hlavne do Rumunska, preto chce zdvihnúť dopravnú farifu. — Čo sa týka samej úrody, úradná správa sdeluje, že na vrchovatiných krajoch suchota zemiakom ešte tak veľmi nepoškodila, ako na Dolniakoch. Zeleniny a kapusty sú špatné; taktiež zostali pre suchotu všetky strukoviny. Ľan má krátke steblo; konope sú kde-tu obstojné. Chmel slabý je všade, vyjmúc v Sedmohradsku. — Pasienky zväčša uschly. — Ovocie čakajú na Dolniakoch a v Sedmohradsku dosť dobré, lepšie než u nás. Vinice pýtajú dážďa; za Dunajom zjavila sa peronospora. Cukrové a krmné repy zakrnely, ale dážď by im ešte aj teraz mohol pomôcť. — Žatva začala sa tohoto roku pre suchotu v celej krajine včasnšie, než sa obyčajne začína, na mnohých miestach je už skončená a začala sa mlatba. — Pšenice je hodne menej než bolo vlani, ale zrno je mocnejšie a tvrdšie. Pomerne o niečo viac bude raže, ktorá je na niektorých krajoch celkom dobrá. Jačmeň dal takrečeno na každom kraji inakšiu úrodu, vo všeobecnosti strednú. Na každý pád je jačmeň slabší i je ho menej než minulého roku. Ovov sa tiež už začal žať, ale úrodu sľubuje chatrnú, slabšiu než ako bola vlani. — Pšenice bolo nasiato na 6,031.546 katastr. jutrách; na jutro padne asi 577 metr. centov úrody; raže bolo na 1,978.351 kat. jutrách, jačmeňa na 1,817.128 kat. jutrách, ovsa na 1,787.809 kat. jutrách. Pšenica dá úrody asi 34 millionov centov (vlani 44), raž 71 (vlani 13), jačmeň 1035 (14), ovov 8.95 (12).

Letné vakácie snemu.

Ministerský predseda gróf *Tisza* svojho času bol sa osvedčil, že letné vakácie snemu nastanú len po vybavení krajinského rozpočtu na bežiaci rok. Debatta o rozpočte bližie sa ku koncu, následkom čoho dávno čakane letné vakácie onedlho nastanú. Tento týždeň podal minister financií Lukács svoj rozpočet na rok 1904, ktorý sa úplne zrovnáva s uzavretiami vynesnými v sneme behom rozpočtovej debatty. Po vybavení tohto bude teda snem odročený a to, ako vo vyslaneckých kruhoch počuť, do 9. októbra. Pretiahnutie vyjednávania o smluvách je na príčine, že snem odročia do októbra.

Rusko-japonská vojna.

O srážke Japoncov poslednie petrohradské zprávy oznámily, že veliteľ port-arturskej pevnosti generál Stössel telegrafoval cárovi, že Japonci koncom minulého mesiaca trikrát udreli na pevnosť, ale jeho posádka všetky tri útoky vždy odrazila. Čínske zprávy ale, ktorých spoľahlivosť je veľmi pochybná, hneď aj vedely o ztratách vo vojne udávajú, že Rusi utratili tisíc, Japonci ale desaťtisíc ľudí.

Novšie zprávy oznamujú, že minulé dni bola tuhá srážka aj na mori pred Port-Arturom. Viceadmirál Vitho-

jev sdeluje miestodržiteľovi Alexejevovi, že vtedy z lode «Bajan» vystrelený náboj tak poškodil japonskú loď «Itsikusima», že sa stala boja neschopnou. Druhá zpráva oznamuje, že aj japonský križiak «Čioda» sa stal boja neschopným.

Čínske zprávy z Čifu, ktoré prinášajú tie najsensačnejšie chýry, dnes oznamujú, že veliteľ Port-Artura generál Stössel spáchal vraj samovraždu, lebo že živý nechcel padnúť do zajatia. Pravda zodpovednosť za pravdivosť tohto chýru padá na zpravodajcov z Čifu.

Na mandžurskom bojišti — ako chýry sdelujú — nestalo sa nič nového, len že sa nepriatelia vždy lepšie jeden k druhému sblížujú a tým bližie sa aj veľká bitka pri Liaojangu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Blahodarná práca ľudovej strany pohýňa sa tým najživším prúdom nielen na vonkove na ľudových shromaždeniach ale aj v parlamente.

Krásne hovoril k rozpočtu kultusministerstva ľudový vyslanec stupavský *Ján Trubín*. Poukázal na to, že v spisbe maďarskej a zvlášte v novinárstve objavuje sa akýsi smer svetársky, nekresťanský a nenárodný. Ešte i reč maďarskú zpotupujú bohaprázdní mladší novinári. Stojí im v ceste to kresťanstvo, bez ktorého vlasť naša nikdy nevedela rozkvitať. Ešte aj nosiča svätej koruny zneuctujú v spisoch svojich; o členoch panovníckeho domu píše drzo a surove.

Proti tomuto niet inej pomoci, ako náboženská výchova v školách. Preto pohoršuje sa nad tým smerom plánu kultusministra, ktorý podkopáva jestvovanie škôl náboženských. Minister chce všetky školy náboženské zoštátniť. K tomu udáva takú príčinu, že to vyžaduje záujem vlasteneckého ducha maďarského. Jeho osvedčenie je, že štátne školy majú odpomáhať nedostatku škôl a hlavne, že majú ducha maďarského zaštepíť do srdca cudzorečových občanov našich. Tomuto povolaniu zodpovedajú čo najlepšie školy náboženské, preto netreba ich zoštátniť. Štátni učitelia verejne vystatujú sa s neverou, čo potom na mládež veľmi zle pôsobí.

Po krátkej odpovedi kultusministra prešli na pretras rozpočtu pravosúdia.

K tomuto prehovoril s ľudovej strany pán *Simonyi-Semadam*, pravotár a vyslanec.

Žiada taký zákon, aby sudcovia — ktorých sídelné mestá sú veľmi vzdialené a neprístupné obecnstvu — vychádzali v isté, vopred určené časy na okolie. Takto by obecnstvo nemuselo toľko času a peňazí troviť, keď má dočinenia pred sudcami. Potom prehovoril veľmi múdre slová na obranu porotného súdovníctva. Zatrucuje

zákon o spolkoch potravných, ktorý je veľmi prísny a nespravodlivý. Zákon tento bol by dobrý, keby znal len prechmaty v spolkoch vykoreniť. Ale on odoberá spolkom takrečeno všetky práva a vrhá spolky do výnimečného polohy. Na príklad, že spolky len na tri mesiace smú úver dávať, alebo že nečlenom predávať nesmú v takých miestach, kde jest aj iný sklepník, rozhodne bude mať ten následok, že zlomyseľní konkurenti budú môcť zničiť spolky. Zákon o exekúciách treba zmeniť a spraviť v tom smysle, aby istý majetok nebolo dovolené človekovi chudobnému odpredať.

Franc Udvary, tiež ľudový poslanec hovoril o neporiadku pri trovách súdobných. Treba určiť trovy fískálske, aj trovy špárkassí. Po istý stupeň mali by sa oslobodiť požičky od porcií. S tohoto ohľadu bolo by veľmi potrebné, aby všetky špárkassy mali svoju komoru, v ktorej by sa určily procentá. Takáto špárkassová komora vynášala by právoplatné nariadenia pre všetky špárkassy ohľadom na poriadky pri požičkách a úrokoch.

Požiar dohánovej fabriky v Budapešti.

V sobotu o poltretej hodine v dohánovej fabrike vo Francovom predmestí v Budapešti vypukol požiar, ktorý zapríčinil obrovskú škodu. Dohánová fabrika vo Francovom predmestí je najväčšia zpočiatku všetkých fabrik dohánových v Uhorsku. Obrovská budova rozprestiera sa až na štyri ulice. Požiar pustošil v tej časti fabriky, ktorá je v Kinizsiho ulici a v ktorej bol najcennejší materiál. V tomto trojposchodnom dome totiž sú iba sklady, plné hotovým tovarom a krom toho je v ňom aj gazdovský sklad. Cena tovaru a materiálu nachádzajúceho sa v tomto stavaní je ohromná.

Tu je aj ústredná hlavná trafika, zkadial rozposielajú tovar do všetkých strán krajiny a kde zamieňajú dohán.

Oheň vypukol na trefom poschodí, práve tam, kde bol složený ten najdrahší cudzozemský dohán.

Početné zápalisté látky, drevo, glej, papier atď. veľmi napomáhaly šírenie sa ohňa, ale hlavná príčina šírenia sa požiaru bola tá okolnosť, že celé stavenie je z dreva, ešte aj vnútorné steny. Toto má svoju zvláštnu príčinu. Dohán totiž nestrpí železo, lesky na sušenie dohánu sa robia vždy z dreva, pokiaľ dohán od železa skyselí sa a zkaží, tak, že by sa nemohol na nič upotrebiť. Sotva došli ku požiaru ohňohasiči, srútila sa strecha na ľavej strane budovy. Horúcosť bola neznesiteľnou a už sa obávali, že sa chytila aj strecha susedných stavísk. Zrejme je, že toto odstrániť ohňohasiči boli vstave len s ťažkým namáhaním a mimoriadnou šikovnosťou.

Jedine ohňohasičom možno ďakovať, že zhorela iba tretia časť fabriky. Za to ale dve tretiny dohánu aj tak vyšly na vnivoč, lebo čo ušetril oheň, to zničila voda, presiaknuc cez dohán.

Kým sa ohňohasiči snažili zamedziť ďalšie šírenie sa požiaru, obsadila polícia ulice. Dovedna zatvorili šesť

ulíc. Na pomoc vyrukovali ku požiaru vojaci 32. pešieho pluku pod velením plukovníka Öertlera, ktorí zatvorili s dvoch strán Üllöjskú cestu. Prísny dozor bol veľmi potrebný, lebo viac ľudí vkradlo sa do fabriky a ukradli mnoho dokánu a cigár, ktoré hádzali ohňohasiči s poschodia. Asi pol hodiny to trvalo, než vypratali z fabriky všetkých cudzích ľudí.

Požiar má viac ranených, ale na šťastie poranenia nie sú povážlivé. Zpočiatku mysleli, že traja robotníci zhoreli, ktorí, keď vypukol oheň boli priam v sklade na III. poschodí. Robotníci nevedeli sa ratovať. Ohňohasiči po rebríkoch vytiahli všetkých troch, ktorí utrpeli ľahšie popáleniny. Počas hasenia ranení boli aj dvaja ohňohasiči a dolu na ulici šusterský tovaryš Alexander Nagy, stolár Jozef Kelemen a robotníci Ján Horváth a Peter Kobak. Dobrovoľní ochrancovia poobväzovali im rany, ktoré sú nenie ťažké. Príčina ohňa je dľa mienky ohňohasičov a polície tá, že jedon robotník, ktorého poverili s vyvetrovaním, pootváral všetky okná, ešte aj na povale a tak vietor priniesol z niektorého susedného komína do fabriky horiacu iskru. Škoda obnáša asi 4 milióny korún.

Nech si prečíta každý.

Papier, tlačiareň a redigovanie novín stojí peniaze. Máme veľa takých čitateľov, ktorí si objednali aj odoberajú noviny naše, ale ešte **s tohoročným predplatkom ostávajú pozadu**. Čakali sme s trpezlivosťou až posavád. Ale ďalej čakať už viac nzmôžeme. S budúim číslom rozpošleme aj paukázky a osvedčujeme, že jestli svoju podlžnosť bez meškania nám nedoposlú, zastavíme im ďalšie posielanie časopisu nášho, lebo veď ani nám nikto nedá nič zdarma.

Administrácia.

Na základinu zástavy «Pešbudínskeho Katol. Del. Kruhu» prispeli milodarmy. Andrej Eliaš, Adolf Relovský, Jozef Kohút, Ján Troják, Andrej Feja, Pavel Kurtanský a Jozef Machaj všetci po 2 koruny; vdova p. Konopová, Juraj Dérer, Ján Fašiang a Andrej Grínik po 1 korune; Justina Sovík 3 koruny; Florian Pátyerek 10 korún; Štefan Iskra 5 korún; František Koželuha 5 korún; Jozef Chromniczký 14 kor. 20 hal. — Začo všetkým tu spomenutým Pán Boh zaplať a srdečnú vďaku vyslovuje

Správa.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavy so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozídení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičiari. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Krestane» budú uverejňované.

Veľké-Borove o. p. Hutti, (lipt. st.) 1904. 29. júla.

Štefan Hattyár, administrátor.

Ako vyzerá sloboda socialistická? Aké sú zásady a programy socialistické?

Z udaných príkladov a z úprimných slov našich vidíte priatelia robotníci, že voš ste pustili do vlastných kožuchoch, keď dali ste sa svábiť socialistom. Ďalej, vidieť môžete aj to, aký hrozný osúd čaká na vás, ak aj napozatým budete poslušní blázni šelmovských vodcov. Tí neprestajne hlásajú slobodu, rovnosť a bratstvo, ale oni sú prví, ktorí nič nezadržia z tohoto. Ja sám musím uznať, že trojica táto: sloboda, rovnosť a bratstvo je najvznešenejšie a najpotrebnejšie pre robotníkov. Lenže pýtam sa, odkiaľ pochodí trojica táto? A čo uskutoční ju? Odpoveď na obe otázky je: Kresťanstvo hlása od počiatku této tri utešené zásady; a len kresťanstvo môže ich dať, jak robotníkom, tak aj celému človečenstvu. Kristus učil o slobode, o rovnosti a o bratstve, ale nie vodcovia socialistov. Tí síce slubujú všetko dobré. S ružovými farbami maľujú zemský raj, lenže to je všetko cigáňstvo a zaslepenia očí. Vidíme, aká je socialistná sloboda, rovnosť a bratstvo. Najnovšie štatúta našich socialistov (prijaté boli na shromaždení vo Veľkej-Salonte) v 38. a 39. bode takúto slobodu hlásajú: «Len ústrední výbor je splnomocnený vydať elvtáršom potrebné knihy a spisy; odpredávať takéto len centrálné kníhkupectvo má právo». «Za noviny a za spis strany našej len to sa uznáva, čo centrálné riaditeľstvo vyhlási za takéto». Teda toto je tá vychýrená sloboda socialistická? Či nezbadáte, že je to najhnusnejšie tyranstvo? Len ústrednie riaditeľstvo má právo; ono je tá všemohúca vrchnosť, pred ktorou na kolena musí padnúť každý socialista. Od nej závisí, ktorý elvtárš má prísť do slúbenej zeme. Istotne len ten — čo aspoň len v sne — ktorý najviac obetuje na zábavy pánov vodcov. Kšeft a dráčstvo vyzerá aj z vyšspomenutých zákonov. Čo je to za sloboda, keď socialista len to smie čítať, čo centrum dovoľí, načarba a predá? Však ste len neni takí slabí, aby ste nevedeli, prečo je to tak? Preto, aby vás hatili v osobnej slobode; aby ste sa neopovážili čítať také spisy, ktoré strhajú závoj, za ktorým vodcovia veľmi špatné kúsky konajú, aby vás

klamali a zdierali; konečne preto, aby všetky peniaze vodcovia dostali. Môžem povedať, šikovne to vymysleli. A vy blázni, poslúchate ako najatí. Haňbite sa!

V mene slobody v ôsmom bode stanov žiadajú, aby elvtárši prísne podrobili sa rozkazom vodcov, t. j. aby slepo poslúchali. Pýtam sa, čo je to za sloboda a za rovnosť? To je najkrutšie tyranstvo! Kto dal právo vodcom, aby zachodili s robotníkmi, ako s hovädami? A oni komu sú zodpovední? To je krásna sloboda, keď vodcovia môžu robiť hoc čo, kdežto ubohí robotníci nemajú žiadneho práva.

Už väčšieho tyranstva neni na svete, ako je socialistická sloboda. Nuž ale čo inšie môže byť medzi takými zvermi, ktorí odhodili od seba Boha, vieru, svedomie; broja oproti všetkému od čoho závisí blahobyť a spokojnosť ľudí, a ústava štátu. Už sme povedali, ako by vyzeral socialný štát, a aký život mali by v ňom robotníci. Tam by bola taká sloboda, aká je v podzemnom žalári. Tam by rozkazovali, panovali a vládli so všetkým podlí naničhodníci, a ubohí robotníci museli by otročiť. Toto nie ja tvrdím, ale jeden francúzsky socialista, ktorý bol desať rokov redaktorom, teda dobre poznal násilných vodcov. O sociálnej slobode svedčia aj strajky robotníkov, ktoré tiež vodcovia riada. Oni huckajú robotníkov, aby žiadali väčšiu mzdu, a aby žiadali také podmienky, ktoré podnikatelia, majstri a hospodári nemôžu vyhovieť bez svojej škody. A čo robia socialisti? Postavia sa oproti týmto; nútia k strajku aj takých robotníkov, ktorí spokojní sú s výrobkom, a radi sú, že majú kus istého chleba. Takýchto napadnú ako zbojníci, a neraz porania alebo zavraždia, ako to vykonal nedávno v Pešti s istým Jozefom Kápolnaim. Neboráka na smrť dopychali nožmy. Vidíme slobodu socialnú pri kresťanských shromaždeniach, ktoré nahuckaní, diví socialdemokrati prekazif chcú. Zavíjajú ako besní vlci; potupujú tých statočných ľudí, ktorí verejne vysvetľujú čo je socialdemokracia, a čo je cieľ vodcov; ba boli by vstave zavraždiť ich, len aby ľud nevedel o figloch, ktoré vodcovia prevádzajú.

Alice Bron je meno tej ženskej, ktorá za roky patrila k socialdemokracii, potom však, keď zkusila, že do akej bandy prišla, odvrátila sa od nej a strhla plášť zo špinavých vodcov, a opisala

ich v jednom časopise. Hovorí medzi inším, že jediný cieľ vodcov je zdierať robotníkov, a nashromaždiť čím viac peňazí. Spomína mnohých, ktorí za pár rokov nakradli 20—30 tisíc frankov peňazí, potom takto pokračuje: «Neni takej ľudskej spoločnosti, v ktorej trpeli by takú svedôlu, také násilienstvo a tyranstvo, aké panuje medzi belgickými socialistmi. Čo ústrední výbor rozkáže, tomu musí každý socialista slepo poslúchať, ktorý protivil by sa, neminul by pomsty; a kto opovážil by sa posudzovať bohov (t. j. vodcov) socialdemokracie, toho vysekýrajú z krajiny, alebo zamordujú. Na vše strany len tento príkaz čuť: «elvtárši, poslúchajte vodcov». Hľa, takto osvedčuje sa Alice Bron, keď docela poznala raubierskych vodcov. A takto súdia všetci tí, ktorí za čas boli v bande tejto, ale vzdialili sa odtiaľ. Veď, ktorý rozumný a statočný človek držal by s kmínmi a lhármami?

Po tomto pýtam sa vás kresťanskí robotníci, čo je vašou povinnosťou? To robíť čo vám Kristus radí, alebo to, k čomu vás všeliakí podozriví a na tele, na duši pokazení loptoši vábia? Ktorí statočný robotník by poslúchal týchto? Ta sa teda ku Kristovi, a buďte verní vyznavači kresťanského socializmu, ktorý aj my hlásame a pre vás za prospešný uznávame. Kto rozmýšľa nad cieľom a nad skutkami socialdemokratov, ten zaraz zbadá, že tí veru nie sú za chudobných robotníkov, ale len za seba. Dobre oni vedia, že jak náhle pomožené by bolo triede robotníckej, koniec by bolo panštine jejich, preto majú starosť, aby robotníci nezbadali podlosť ktorú prevádzajú, a preto vrhli sa na nich, že tí ani nevidia, ani nečujú. Pánština vodcov a otroctvo robotníkov len dotedy budú trvať, zakaiaľ kresťanský socializmus neopanuje srdcia, a zakaiaľ vláda nezaujme sa za robotníkov. Preto broja vodcovia oproti takému ustanoveniu, s ktorým vláda poľahčíf chce živobíť robotníkov. V Nemecku oproti všetkým robotníckym zákonom boli socialiní ablegáti. V Dánsku k vývinu hospodárstva uviedli do života nový daňový zákon, socialisti oproti nemu votizovali. U nás tiež zazlievajú prospešné návrhy, ktoré v mene hospodárov alebo malých priemyselníkov predostrú pred socialné shromaždenie. Takto, vo Velkej-Salonte hospodárske a remeselnícke kruhy 18 návrhov predniesli pred poradu, páni vodcovia

10 z nich odmrštili. Kúnmadarášski priemyselníci žiadali obnovu terajšieho zákona o slobodnom priemysle, ktorý na vnivoč priniesol malých remeselníkov, vodcovia odhodili prosby, ale nad tými určili, ktoré byly oproti kňazom a cirkve. Pravda, kňazov haníť a cirkev napádať, je ľahšia práca, ako starať sa o robotníkov. Oproti kňazom preto hromžia, lebo tí hlásajú slovo božie; vyučujú ľud, napomínajú ho, aby varoval sa briedu, aby potechu nachodil vo viere, aby udržal čistotu duše. Ba v novšom čase mnohí kňazi vidiač divokosť socialistov, smeľe bojujú oproti nim. — Človeka po reči poznať. Tak iste aj socialdemokratov. Pozrite bahná smradlavé, alebo zdochlinu, či neni preplnená s ošklivým hmyzom? Tak podobne aj vodcom socialistov len tam vodi sa dobre, kde je bieda, nespokojnosť a úplná divokosť. A toto neprestávajú rozduchovať, lebo však rozhorčený človek stratí rozum, stratí svedomie, nevšímne si múdrej rady, ba pohryzie tú útlu ruku, ktorá hladká ho — ten len klaje, blúzni, rúca, šliape, vraždí: lebo vodcovia jeho k tomu ho vyučili. Že aká blaženosť môže byť medzi divochmi, nech odpovedajú socialisti.

My vieme! Neprajeme ju robotníkom.

Kolko socialných spisov, novin a kníh číta človek — pravda taký, ktorý nielen na to potrebuje hlavu, aby klobúk kládol na ňu, ale aby myslel s ňou, zaraz zbadá, že té hlúpi, nevzdelaní a zlomyseľní babráci čarbalí, lebo v nich také sprostosti a vymyselnosti sú natrepané, ktoré poriadny a rozumný človek neuverí, ktoré nikto na svete neprevede, a od ktorých zle príde človeku, tak že by ich šmaril do kotrby tomu, kto ich čarbal.

Tolko špiny, grobianstva a hnusobstva na jednej kope nenajde človek inde, len v týchto výrobkoch socialných prašín. Viac dajú oni roboty trestným súdom, ako spolu všetci lúpežníci dohromady.

A ešte oni chcú blažiť robotníkov! K tomuto neni dosť neumytá papuľa, ale múdrosť, pevná vôľa a kresťanská láska. U ktorého vodcu najdeme této podmienky? Ten programm a té sluby, ktoré na prvý pohľad zdajú sa byť váblivými, nepochodia od nich, to oni len za vábenie použijú, aby dostali na lep robotníkov. Nedelný odpočinok, výučba pospolitého ľudu, veru nepochodí od bezbožných socialistov. Ukrivdenie ro-

botníka za fažký hriech drží cirkev naša. To ale čo oni vymysleli, to je hlúposť. To nikto nikdy neprevedie. Na príklad: hlásajú, že socialdemokracia je medzinárodná t. j. nerobí rozdiel medzi ľuďmi ani dľa národnosti ani dľa rodu; kdežto veľká medzera je medzi vodcom a jednoduchým elvtáršom; a za veľké nebezpečenstvo držia medzinárodné zorganizované kňazstvo. Hlásajú úplnú slobodu a právo, kdežto žiadajú zaniknutie nábožných škôl. Ako sa to s rovnáva jedno s druhým? Na inom mieste ale takto píšu: jak náhle uskutočníme právo o shromaždení a o sjednotení, tak tí, ktorí v náboženstve chcú deti svoje vychovávať, slobodne môžu stavať náboženské školy. Teda aj zatvárajú aj dovoľujú konfesionálne školy. To je už potom múdrosť socialistov! Poznať, že zo židovskej hlavy vyletela! No len tárajte hlúposti, nás neoklamete! Žiadajú udržanie mravnosti skrze zákon, pravda len na papiery, lebo v živote oni robia té najväčšie nemravnosti, a jejich prívrženci dajú najviac roboty žandárom a súdom. Jeden socialista zadržol svoje dieťa, lebo matka dala ho pokrstiť. Pri každej príležitosti klajú na vieru, teda s čím chcú udržať mravnosť? Opravdivých divochov vychovávajú s robotníkov. Dietky jejich nepoznajú ani bázne ani lásky, ale rastú ako v hore zver. Aká spoločnosť má byť z nich? Oni zavedú ten zemský raj socialný? Peklo a krvavý kúpel, ale nie raj! Čo inšie vystane z pokazených z bezbožných a z nemravných ľudí? Robotníci chraňte sa ich, a bojujte oproti nim!

BESEDNICA.

Pohrabný kar a za ním nasledujúca prvšia noc.

I.

V dome Vazula Pančiščinom bolo veľmi smútno. Vo svetnici na lipovej škryni zastreté bielym závojom boli kríž z Cerkvi a dve sviečky i tri bochničky (chlebyky.) (Niekde u r. kat. Slovákov na dušičky sa tiež kladú tri chleby na stôl.) Keď naraz ku tej škryni pristúpi duchovný s diákom a započal odpravovať «panachidu» (pohrabná pobožnosť.) Celá svetnica naplnila sa ľuďmi,

čo všetci stáli vážni, oblečení vo sviatočnom rúchu, pošepky sa modliac a časom vzdychajúc.

Tým činom oni zpomínali si na nebohú Pančiščinovú, ktorú pred hodinou vyprovadili na večný odpočinok.

Vedľa škryne stál muž nebohej, vdovec Vazul Pančišin, tak blízko samého pána otca duchovného, že dotýkal sa jeho kňazského rúcha (ryzy.) On pozorne počúval na každé slovo panachydu a kedy-tedy obtieral pravou rukou slzy. Bol to robotník v pol veku, silný a zdravý.

Po parastaze, keď diak sosňal s duchovného felon (pluvial), vidieť bolo na tej istej lipovej škryni sviečky zažaté, na stole ale jedlá a domáci gazda poprosil kmotrov a súrodov, aby si posedali za stôl a sa obživili. Po dlhom núkaní posedali si za stôl a počali jiesť, vychvaľujúc nebohú nakoľko len mohli.

«Veru, veru dobrá bola nebožtíčka», riekol duchovný! «Dve zástavy do cirkvi kúpila. Nech tam s Pánom Bohom odpočívaj, nech jej je zem ľahká!»

Všetci prítomní vzdychli si, opakujúc za p. otcem duchovným:

«Daj jej Pán Boh ľahko duši, nech odpočívaj vo svätom pokoji!»

V čeladnej chyži hostil mladý vdovec ženičky a gazdov mladých a nie takých vážnych, jako tí, čo sedeli s pánom otcem duchovným vo svetlici za jedným stolom.

Medzi tým dvere pitvorné (prikletové) byly otvorené a nimi jednostajne vchodili ľudia, jako po svätenú vodu. Oni prichodili pošutovať biedneho kmotra Vazulu Pančiščina a potešit ho v tomto strašnom nešťastí. On ďakoval im srdečne, boskávajúc ich národným zvykom po pleci, a každého pohostil pohárkom pálenky a pirohami.

Tak to trvalo až do večera. Pred večerom otec duchovný odišiel domov. V dome Vazulu Pančiščina zrobilo sa svobodnejšej. Rečnilo sa hlasnejšej a nie tak pozorne, jako predtým. Často povstávaly malé škriepky, nebolo ani bez žartov a smiechov, bo, vraj, smútnych treba potešit. Lebo i to je krestanská povinnosť.

Gazda domový chodil od stola ku stolu a z kúta do kúta. Dolieval, častoval, nútil a prosil, žeby prepáčili, keď im nevyhovie.

Pozde v noci sa tento kar pohrabný, táto zažratá do špiku národná obyčaj i u nás Slovákov, skončila, hostia sa počali rozchodiť domov. Gazda domový vyprovadil ich bez čapky až do výhonu za vráta a na ulicu. Tu si oni ešte zastali a pobesedovali za malú hodinu.

«Úbohý ste vy, kmotričko Vazule!» riekla tetka Hornikova, «veľmi ste teraz úbohý, opustený. Taký dom, taký majetok. Nedáte sebe rady sám, vy veru nedáte. Máte troje drobných detí, kto to obslúži? Kto opere, popošívaj, kto im hlávky pozmyva? Úbohý ste, opustený.»

«Darmo je Vazule!» ohlásil sa i jej muž. «Vám gazdinej treba a to takej, lebo ináč všetko vyjde vnivoč. Zvoľhajte Anke Stechulakovej. Ona je už staršie dievča a robotnica dobrá, tá práve pre vás je dobrá Vazule. A jej otec je boháč! Oj veru boháč, to vám povedám. Dá vám dve role (nivy) a páru dobrých volov, i dve kravy no i ládu (truhlu.) Čo myslíte, nebude to dobre?»

Vdovec vylúchal spokojne tú poradu, a potom máchnuc rukou, riekol :

«Ej dajte pokoj, kmotre a pane súsede. Načo ja mám ešte na také veci myslieť. Tu ešte izba umrlčinou páchne a vy už o svatbe vyprávate. Čo tam o veselí ešte ani reči byť nemôže.»

«No nech tam!» tešila ho Hornikova i s mužom. «Živý o živých rozmýšľa . . . tak tiež i vy. Nebožtíčka nech tam s Bohom odpočíva . . . poriadna osoba bola, to predsa vie každý, ale vy tiež musíte dbať o seba a o váš prospech. Ona sama by tiež nechcela, aby váš majetok išiel do vetru, tak hľa fú-ú. (Tu Hornikova priložila dlaň ku ústam a fúkla do nej, ukazujúc Vazulovi, jako jeho majetok vyjde vnivoč, keď on nepôjme si za ženu Annu Štechuľakovu.)

«Nuž, a deti. . . Čo myslíte deti! Či sebe dajú rady? Kde by si daly. Však je to ešte všetko drobyzg, a to taký drobyzg, že až ľúto človeku príjde, keď sa na to poďíva. Ony potrebujú, čo by ich obslúžila. A Anna Štechuľakova je jak raz na to súca. Dievka už staršia a robotnica výborná, i . . .»

Dobrý kmotor pomáhajúc svojej ženičke, na novo započal rachovať dobré vlastnosti Anky Štechuľakovej. V duchu si ale myslel :

«Počkaj ty len, zješ ty sto Ď . . . Však ja ti nepoviem,» myslel si potutelne, «že je ranovitá, pobehajka a jako vretenica, jedovatá. Však by ona dala tým deťom, oľ verubože dala! I zmyla by ich každý deň zmyla! No i vyprala by ich ale pástami vyprala!»

«Medzi tým urobte si v tej veci, jako chcete. A nemyslite si, že ja ju preto, že je moja sestra, vychvaľujem. Bože chráň! Ja vám to radím zo srdca, z úprimného srdca, lebo vidím, že ona pre vás je súca. Povedám vám dve role, páru býkov a dve kravy dostanete, ináč urobte si, jako viete. Ostaňte zdraví! Buďte len veselí! Nech vás Pán Boh poteší. Zdravý buďte!»

«Idte s Pánom Bohom zdravý,» vetil vdovec a rozlúčili sa.

Zaprúc vrata, Vazul s kroka na krok kráčal do izby, rozmýšľajúc nad poradou udajne dobrého súseda.

«Dve nivy (role) a dve kravy i páru býkov . . . či tak, či tak je vec dobrá. A že starý otec dačo dá hotových peňazí, však sú vohľadači na to, oni vyprosia. Vtedy najmem si paholka i služku čez roboty».

Paholok a služba boli od dávna ideálnym túžením pre Vazulu Pančiščina, ale pre nevoľnú ženu tie jeho sny nemohly sa nijak uskutočniť. Preto teraz nás Vazul Pančiščin mal pevnú nádej, že bude môcť vynajst si paholka a služku. Až vtedy on by dokázal všetkým občanom, čo to znamená byť hospodárom akkurátnym.

S takými myšlienkami pasoval sa on na posteli.

Deti už spaly — snom spravdivých, spaly spokojne, tak jako len dietky vedia spať. Ich ľahunké chrápanie rozlúhalo sa po izbe a hlas sa slieval s cvrkaním nočného svrčka.

Dlho v noci, ešte ani po polnoci, nemohol Vazul usnúť, jednostajne mu bola na myšli nebohá žienka a

Anna Štechuľakovie. On počul Štechuľackýn kriklavý a zlostný hlas, ale súčasne on videl, jako ona v temnavej noci predstavovala sa mu, čo okruhlá a rozkošná, zapatrená párou sivých býkov, dvoma bočistými kravami, stojacími na zlatistých, pšeniceu posiatých, dvoch roľách (nivách) . . .

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

25ročné kňazské jubileum. Z Maria-Zellu nám zdeľuje vel. p. *Štefan Paška* nasledovné: Blahej pamäti biskup nitriansky dr. Roskoványi r. 1879. aug. 2-ho v Nitre nasledujúcich vysvätil za kňazov: dr. *Anton Bartošik*, močenský dekan a farár; *Ján Darvai*, omsenský farár; *Demeter Ďurčanský*, zákopecský dekan a farár; *Anton Kulifay*, prustanský kaplán; *Štefan Kutvaser*, t. kanonik a sem. vicerektor; *Rudolf Miklósi*, farár bobotský; *Štefan Paška*, farár veľkobelický; *Štefan Rényi*, farár dubodielsky; dr. *Ján Tóth*, prof. v seminariume v Nitre. Horespomenutí z príležitosti 25ročného svojho jubileuma putovali do Maria-Zellu, aby tam pri oltári zázračnej a milostivej Panny Marie z jednej strany ďakovali za behom 25 rokov prijaté telesné a duševné dobrodenia, a z druhej strany aby si vyžiadali milosť božiu u bl. Panny Marie ku ďalšiemu účinkovaniu. *Štefan Kutvaser* slúžil pri oltári Panny Marie sv. omšu poďakujúcu; dr. *Bartošik* ale za dušné spasenie blahej pamäti biskupa Roskoványiho. Tiež ustálili, že urobia v Maria-Zelli fundáciu, aby každoročne sv. omša obetovala sa za blahej pamäti biskupa. Z príležitosti tejto pán *Bende*, biskup nitriansky telegrafične pozdravil horespomenutých kňazov. Podobne im gratulovali sústredný kňazi z Nitri a mnohí ešte iní z biskupstva.

Členom «Pešťbudínskeho Kat. Del. Kruhu» dávame týmto na vedomie, že dňa 20-ho augusta tojest na deň Svätého Štefana pôjde sa pod zástavou Kruhu do Budína ku slávnostiam. Schôdzka bude v miestnosti Kruhu (VIII., Maria-Terezia tér č. 16) ráno o pol 6 hodine.

Amerikánske peniaze v Uhorsku. Zo Zemplínskej píše, že len v okrese Humenného navráťivší sa z Ameriky ľudia zakúpili 10.158 katastrálnych jutár a 883 kvadrátnych siah pozemkov za 1,874.917 korún a 60 halierov.

Petrohradský útok. Z Petrohradu oznamujú: To-
tožnosť osoby Plehvovho vraha nepodarilo sa dosaváď

dvore žaláru, aby si ho mohol každý obozref. Takýmto
spôsobom zistili totožnosť osoby jedného páchatela, istého

Ruskí kozáci prenasledujú japonských jazdcov.

zistif, ačpráve petrohradská polícia konfrontovala útoč-
níka s tými najšikovnejšími detektívmi. Polícia dala od-
fotografovať útočníka a podobizne rozpošle po celom
Rusku. Ak by ani toto neosožilo, tak vystavia vraha na

Isajevna, keď spáchali roku 1881. proti cárovi Alex-
androvi II. útok. Spoluvinníkov útočníka len vtedy môže
začať hľadať s výsledkom petrohradská polícia, keď sa
dozvie, kto je útočník a zkadiaľ pochádza.

Vestník duchovenský. Ostrihom: Ján Dedinský, fárar v D.-Badine, vymenovaný je za assessora sv. stolice. Blahoželáme! — Za sur. dekana okresu trnavského vymenovaný je Michal Ikrényi, fárar hrnčiarovský. — Fárarmi stali sa: Ladislav Pitthord v Perneku, Jozef Sztraka v Zavari. Administrátormi fár: Jozef Hlavatý v Kövešdi, Ján Szendrei v Plaveckom Sv. Mikuláši, Ignác Jozef Jankola v Borovciach. Kaplánmi ustanovení sú: Kletus Bielek v Považ. Novom Meste, Jozef Novák v Skalici, Ján Hranek v Podolí, Peter Božek v Hronskej Novejvsí, Augustin Vávra v Chtelnici. Nitra: Jozef Benyák stal sa správcom fary vo Vysočanoch, Anton Kuliffaj kaplánom v Pruskom, Karol Kmetyko v Kys. Novom Meste, Anton Turcsin v Chlievanoch, Anton Blaha v Novej Bystrici, Ondrej Cvinček v Novákoch, Ján Sprušánsky v Kollároviaciach, Jozef Krasznánszky katechetom v Trenčíne.

Zlé výhlady predpovedajú nám proroci počasia, že august bude horúcejší od júla a dažďa vôbec nie alebo len máličko. Len teraz bude ešte nasledovať opravdová kanikula vraj. — Tešme sa, že tak predpovedajú — proroci počasia.

Hojné požehnanie. V Srbskom Páde (Báčka) až prihojného požehnanie ušlo sa istému Alexandrovi Mésárošovi. Jeho manželka totiž porodila päťročatá: štyroch chlapcov a jedno dievča. Všetci štyria chlapeci onedlho po narodení zomreli, dievča však ostalo na žive a je pomerne dosť dobre vyvynuté. Matka sa «primerane okolnosťam» dobre cíti.

Rodinná truchlohra. V Ďale, stolica torontálska, istá Nedelková následkom veľkej horúčosti zblaznela. Chytila sekeru a svojho triročného syna na kusy rozsekala; potom utekala k Tisze a tam sa utopila. Keď jej manžel prišiel domov a dozvedel sa o tom nešťastí, tiež zblaznel.

Čia zem, toho je aj krajina. Izidor Fischhof kúpil 900-jutrový majetok Jozefa Tomásoho vo Felčúte (stolno-belehradská stolica). Batthyányovský majetok, posledne v rukách barona Alfreda Dumonta v Sabadbatfane, kúpil pešťbudínsky burzový agent Izidor Blau za 1,800.000 korún.

Poplatok za liečenie slúžobných dľa zákona gazda povinný je platiť na 30 dní, ak slúžobný počas služby ochorel a chorobu si sám nezavinil a stál v službe už aspoň od 15 dní. Jestli ale slúžobný vstúpil do služby chorý, vtedy gazda nenie povinný liečobné trovy platiť.

V Číne zavraždený biskup. Belgický konsul v Číne upovedomil svoju vrchnosť, že v čínskom meste Itsaug zavraždili katolíckeho biskupa, jeho brata a ešte jedného missionára.

Krajinský jarmok na jačmeň do pivovarov bude sa 17. augusta vydržiavať v Miskolci. Muštry posielajú sa poštou na adresu: Borsodmegyei Gazdasági Egyesület, Miskolcz.

Zabitý podpaľač. V Kekeši temeškejskej obci od istého času často bývaly ohne a ľud už skoro prišiel na mizinu. Této dni, ako ľud šiel s poľa, niektorí zazreli, ako istý Staič zapálil hromadu obilia v susedovom dvore. Roz-

horčený ľud vrhnul sa na podpaľača a dotiaľ ho bil, kým ostal mrtvý ležať.

Najväčší človek sveta. Vo Viedni 12. júla zomrel Jakub Mürdel, z Ulmu pochodiaci, známy čo «obor. Moko» a «najväčší človek sveta», v 29. roku veku svojho. Jeho 240 centim. obnášajúca rakev musela byť nesená, pokiaľ nebolo pohrabného voza, do ktorého by sa bola vmestila.

Proti surovostiam. Spoločný vojenský minister Pitreich vydal prísne nariadenie, aby sa s vojakmi slušne zachodilo. Veliteľstvá vyzývajú sa o to bedliť, aby predstavení šetrili mužstvo i pred presiláním, a kto by sa proti tomu previnil, aby daly pocítiť prísnosť zákona.

Koľko je časopisov na svete? Dľa «Revue hebdomadaire» v Europe je 20.000, v Asii 3000, v Afrike 200, vo Spojených Štátoch amerických 12.500. Najplodnejšia pôda pre časopisy je Germania, kde vychádza 5500 časopisov, medzi ktorými je 800 dennikov; potom nasleduje Anglicko, Francúzsko, Italia, Rakúsko-Uhorsko, Špania, Rusko, Grecko, Švajcsko atď.

Panama v Tekovskej. Z Novej-Bane nám zdeľujú nasledovné: Disciplinárny výbor tekovskej stolice posúd i úradníkov mesta Novej Bane, a síce mešťanostu Kotiera na 600 korún peňažnej pokuty, na útraty a na vynahradenie 9616 K. 70 hal. pre urazenie alebo lenivé plnenie povinností; hlavného lesného Samuela Baumanna na ztratu úradu a na vynáhradu 10.992 K. pre neverné vedenie kníh a defraudáciu; mestského knihvedúceho Belu Nizsnika na 200 K. pokuty a na vynáhradu 4401 K. škody pre rozličné nesprávnosti; mestských horárov Stribika a Szabóva na ztratu úradu a na náhradu 2025 korún pre neriadne a zisťný vykonávanie povinností. Posúdení appellovali, ale aj mestské zastupiteľstvo pre nedostatočné výmery trestu, menovite žiadajú prísnejšie potrestanie mešťanostu, odstrániť ho z úradu. Hneď vyslali aj deputáciu k ministerstvu. Fr. T. a viacerí.

«Čierna kniha». Pešťbudínski krajčírski majstri založili si «čiernu knihu», do ktorej vpisujú všetkých takých pánov, ktorí dávajú si šif obleky a potom neplatia. Každý majster má sdeliť mená spozdilcov ústrednej kancelárii a tá pošle potom každému veriteľovi celý soznam. Je to v záujme čestných platecov, ako i v záujme majstrov.

Proti nemravným spisom bude sa v oktobri vydržiavať medzinárodný kongress v Kolíne nad Rýnom. Pozývajú sa k nemu mužovia bez rozdielu na vierovyznanie.

Proti plešivosti vynášiel istý liek berlínsky univerzitný professor Kromayer. 46-ročnej plešivej žene dopomohol k novým vlasom. Uvidíme, či sa ten prostriedok dokáže i po — kanikule.

Kráľ Alexander ako žirant. Na začiatku minulého roku podpísal sa zavraždený srbský kráľ, Alexander I. na jednu zmenku, vystavenú na 300.000 frankov jako žirant v záujme svojho pokrevného Catargina. No tomuto zmenka neprišla ani na mysl a preto neplatil. Zmenku zapravotili a jako teraz z Belehradu oznamujú, vyplatia

ju z pozostalosti kráľa Alexandra. Vyplatením zmenky pozostalost sa značne zmenší.

Lacné železničné karty. Správa uh. štátnych železníc oznamuje, že z príležitosti sviatku sv. Štefana, prvého kráľa uhorského vydávané budú na staniach uh. št. železníc, jako aj na staniach košicko-oderbergskej železnice do Budapešti o 30 procentov lacnejšie sem a tam znejúce vozne karty. Karty vydávané budú od 16. do 20. augusta a platné budú za 5 dní. Cestu neslobodno pretrhnúť.

Oheň v Dolnej Tišine. 2-ho augusta tu velikánsky oheň pustošil, ktorému skoro celá obec padla v obeť. 53 numier so 100 staviskami ľahli popolom. Gazdovi Chrapčikovi jedno 20-ročné dievča zhorelo v humne, kde sa ukrilo pred ohňom, druhé sa ale veľmi popáľilo. Obilie, kŕma všetka zhorela, tak že títo občania chudáci veru veľkému hladu a veľkej biede stoja v ústrety. Oheň zaiste zo závidy bol podložený. Dusenie pre málo vody, pre husté stavenie a veľkú horúčosť práve kde bolo najviac potrebné, nebolo možno. Oheň s veľkým namáhaním podvečer na šťastie lokalizovali.

Drobnosti z Krügerovho života. Z príležitosti smrti posledného predsedu bývalej transválskej republiky zaujímavé bude spomenúť dva príbehy z jeho života, ktoré dokazujú, že zosnulý predseda bol dobrého a vznešeného ducha. Jedon raz stretnúť sa Krüger s jednou starou ženou, ktorá kráčala po dedine, nesúc ťažký batoh. Smutnými očami pozrela na Krügera, ktorý jazdil na jednom silnom koni, na čo tento soskočil s koňa, vysadil ženu do sedla a viedol koňa za úzdu. «Pán Boh odplaf» riekla žena. «Málo sa najde mužských, ktorí by oproti starým ženám takí ochotní boli. Áno, keď by som bola mladá a štíhlejšie postavy, bolo by to ináč. Vtedy by sa zaujímalo o mňa viac mužských.» «Keďby si bola mladá, by som ťa do sedla ani nevysadil,» odvetil Krüger. «A prečo», zasmiala sa stareňka, «snáď by som ťa zjedla?» «Ty by si ma nezjedla», odpovedal Krüger, «ale tá tam, ukazujúc na svoju manželku, ktorá mu šla práve v ústety. — Keď bol Krüger v Londýne, zaviedli ho do divadla «Varieté» a pýtali sa ho, že ako sa mu páčia ženské. «Staré baby v Afrike boli by milšie, než tieto malované ženské na vašom javišti», odvetil tázaný. — Raz cestoval Krüger po africkej pustatine s istým bohatým Angličanom, ktorý sa narodil v Afrike. Keď sa im minula zásoba jedál, začal Angličan robiť posmech z Krügera, ktorý horlivo čítal sv. Písmo. «Vy veríte v zázraky, strýčko Pavel, prečo sa nepomodíte, aby vám Boh poslal po kúsok pečienky, jako nosily havrany Eliášovi pokrm», prehovoril ku Krügerovi. Na čo tento odpovedal: «Eliáš bol prorok, poslaný od Boha, ale vy ste blázon, ktorý len na jedenie myslí a preto by bol Pán Boh vinoťatý, keby k vôli vašej urobil zázrak».

Veľká krádež. Hlavnomestskej policii došiel z Bukareštu jedon telegramm, dľa ktorého udala sa tam veľká krádež. Jedon dosavád neznámy zlodej ukradol totiž z jednej banky účastin Hypotekárneho ústavu v cene pol miliona frankov.

Púť na «Maria Bešňov». Dňa 14. aug. to jest v ne-deľu ráno usporiadajú budapeštianski slovenski veriaci jozefovskej farnosti púť do Maria Bešňova. Púť pohne sa o 7. hod. ráno z jozefovského kostola. Pútnici budú mať na milostnom mieste slovenskú kázeň a svätú omšu so slovenským spevom. Sprievod púti povedie vel. p. Edvard Sándorfi, redaktor. Preto milí veriaci všetci, ktorí ste tu obydlení, no-že nezdráhajte sa, lež komukolvek je možné, nech dostavi sa a súčasťi tejto prekrásnej púťi. Za riaditeľstvo: *Vincent Janec*, spevár.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľiž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Főidittelintézete» v Budapešti.

Fenyő posúdený. V špatnej a nemravnej záležitosti Fenyőva vyniesol budapeštiansky trestný súd po tie o dni výrok. Fenyőva uznali za vinného zločinu, spáchaného proti mravnosti a posúdili ho na 9 mesiacov do žaláru. Do tohto trestu zarátali mu aj vyšetrovacie väzenie.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej-Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchol u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asice tá čiastka ku Mafašovcam. Oheň sa velice rýchle širil. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doísť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrúpené, prestrašené kosti k odpočinku poiožiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázaní. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliara, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spis. Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelcami staroveškými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Na káplnku najsv. Trojice Božej na vrchu «Čertovica» postavil sa majúcu, poslali farskému úradu maložinskému (liptovská stolica.)

Spolok sv. ruženca z Baňskej Štiavnice cestou Katariny Sikula 25 korún; Jozef Zádrapa, Lisa (trenč. st.) 40 hal.; z Vyšnej Boce 7 korún, ku ktorej summe prispely: Justina Korbini 1 korunu 20 halierov, Ludmila Korbini 1 kor., vdova Maria Sándor 30 halierov, Emilia Sándor Cholvat 10 hal., Juliana Steiner 1 kor. 30 hal., vdova Maria Bemmer 20 hal., Pavlina Cholvat Debnár 20 hal., Maria Oravec 20 hal., Amalia Treitel 30 hal., vdova Zuzana Treitel 10 hal., Justina Cuprík 10 hal., vdova Zuzanna Švanda 10 hal., vdova Sabina Zajden 50 hal., Zuzanna Cudzí 40 hal., Johanna Cholvat Hlávka 40 hal., Kopitko Danielova 20 hal., Pavlina Strcula 20 hal., Maria Babnič 20 hal.; Ján Vajeik z Hodrušbánya 3 koruny; Maria Olejník z Ružomberka 2 kor.; Pavel Filip z Veľkej-Diviny (v Osnabrück) 2 kor. 35 halierov; Roza Solčiansky z Barš-Tasár 10 korún; Oblokári z Makó: Ondrej Hudec 1 kor., Ján Trajt 1 kor., Michal Kobela 1 korunu, Ján Michalka 1 korunu, Tomáš Imrik 1 korunu; Anna Erhart z Lipt. Sv. Mikuláša 2 koruny; Alexander Petrassy z Krompach 3 koruny; Ružencový spolok z Osady (Orava) cestou Veroniky Bača 10 korún; Oblokári zo Segedína: Jozef Tuntja 40 hal., Ján Kulassa 40 hal., Ondrej Preboj 40 hal., Ján Povolka 40 halierov, Ondrej Suta 40 hal., Ondrej Michalka 40 hal., František Duba 20 hal., Tomáš Gerat 20 hal. Ján Muvaju 40 hal.; Jánova Rentka z Rimavskej-Soboty 3 koruny; vp. Ondrej Bážik, farár z Lúček 4 koruny; vp. Štefan Janovčík, farár z Lykavky 3 koruny; vp. Augustín Kekát, farár z Ludrovej 1 korunu; vp. Julius Bartalos z Jágru 2 kor.; Rudolf Spanyol z Garam-Szt-Kereszt 2 koruny; Amália Dokupil z Hlinik (trenč. st.) 60 halierov.

Do teraz toľkoto milodarov je poslané, začo odplat Bože dobrodincom!

Milodary úctive prosím na velebného pána Štefana Horváth, r. k. farára (Liptó-Maluzsina), ráčte dľa možnosti láskave zaslať, že by tak nasbierajúc sa dostatočná summa, káplnka čím skorej stavať sa mohla.

My sme dietky Otca nebeského a Panna Maria je Matka naša. Nasledujme príklad dobrých a vďačných malých dietok a obetujme nášmu milému Otcu nebeskému a Panne Marii to, čo nám je najmilšie: tak staneme sa šťastnými.

Alexander Kudlicska.

Krajinský Pút do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový pút poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásil sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Jozef Skarda,
prepoš a hlavný vodca púte.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congre-
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. *Jozef Skarda*, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu púti: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480 korún.
II. " " "	370 "
III./a " " "	215 "
III./b " len s bytom	185 "

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Niekoľko slov o tých požiaroch.

Dnes, keď toľko rodín už ostalo uvrhnutých do nešťastia, biedy a starostí, mnohým nám svedomie a duša naša mimovoľne šepce: «Bože, to hľa ten trest Boží, ktorý s núdzou a hladom čaká na nás, lebo nie sme hodni požehnaní božského». Nádej, ktorú dalo nám pocití milé jaro, zelené lúky, polia, slovom celá úroda, stroskotala nám ju neobyčajná suchota. Táto spálila lúky, pasienky, zničila siafa a na holý úhor — možno povedať že púšť — obrátila naše chotáre. Kde čakalo roľníctvo bohatú žatvu, ledvi dostali niekde zasiaté zrno. Slovom nebude vôbec ničoho: nebude krmu, zemiakov a ani iného obilia. A keď už toto na nás uvalené bolo, teraz prišli ohne, ktoré nivočia ešte aj to, čo už bolo naskladané pre ďalšiu výživu. Dnes aby človek ani na iné nebol pripravený, ako na hasičskú trubu. Mnoho ráz na myseľ mi napadne, že počítal by mohol Pán spravodlivých, ako jednúc v Ninive, tak upádame. A preto za hodné uznávam, aby udal som tu počet pre našich v cudzozemsku sa zdržujúcich bratov a sestry tých dedín a miest, v ktorých navštívení boli hrozným poškodením, tak na tele a duši, jako aj materiálne.

Miesta tie sú nasledujúce:

Dňa 1. augusta asi o pol 3-tej hodine popoludní zničil veľký požiar Veľkú Bytču. Najsamprv chytily sa humná na horňam konci mesta. No za niekoľko minút 11 humán bolo už v plameni. V tom obrátil vietor na mesto a podpálil ho na viac miestach; všade bolo možné uhasiť, len katolícky kostol nebolo možno ratovať. Zhorely obe väže, na jednej sa zvony roztopily, na druhej sú zachránené; prehorelo aj do kostola. Konečne sa oheň v dvoch smeroch začal šíriť od kostola a to s takou rýchlosťou blesku, že večer o 8-mej hodine ležala «Ulička», ktorá sa fahá k Malej Bytči, za svojim ľavým bokom celá v plameni, ktorá vedie von z mesta k Váhu, od kostola po synagogu, a všetko, čo je medzi týmito dvoma ulicami, v rumoch.

Zhorela pošta a okresný súd. Zhorela Popperovská pila i majer.

Mnoho domov zhorelo do základov, najmä v «Uličke», kde boly temer samé drevené domce. Ale popreháraly aj do nových poschodných domov, z týchto niektoré tiež zhorely do základov.

V takejto suchote, vo vetre, pri nedostatku vody ratovanie bolo nemožné; mnohí zostali v tej najväčšej biede, zachránili si len to, čo mali na sebe. Bieda je až veľmi veľká, najmä v «Uličke», kde bývali tí najchudobnejší ľudia; títo, až na nepatrné výnimky, neboli asseku- rovaní.

Tunajší Dobrovoľný hasičský spolok pod velením pána pravotára Mičuru statne pracoval, zaslúžil si všeobecnej pochvaly.

Pomocou prispeli hasičia z Kotešovej, Hlinika, Novej Žiliny, Dolného Hričova, Malej Bytče a Považskej Bystrice.

Večer došli dve stotiny infanterie z Trenčína.

Zhorelo 11 humán a asi 70 humán s pobočnými staviskami. Ba i mnoho ľudí raneno ostalo.

Na druhý deň ráno o pol 9-tej zase počala sa chytať kasáreň financov, ale oheň udusili.

Smutné, veľmi smutné výhlady čakajú na nás!

Ďalej zdelujeme, že v trenčianskej stolici veľké požiare boly aj po iných obciach, ktoré sú nasledujúce:

V Dolnej Tižinej zhorel kostol a fara; ďalej v Marikovej a vo Vysokej. — V Námestove zhorelo 48 domov a mnoho statku. — V Púchove, práve čez poludnie, zhorela tlačiareň, katolícka škola, sklad zbožia, sklad dreva a viacej stavísk. Chytala sa i katolícka fara a kostol, ale tie ľud obrátil.

Teraz nám zas sdeľujú o veľkom požari v Oravskej Polhore, kde tiež za tri hodiny ľahlo popolom 78 domov aj s hospodárskymi stavami. Zahynuly aj dva ľudské životy a mnoho statku. Škoda počíta sa asi na 2 milióny korún.

V ten istý deň vyhorelo polovica Rovného pri Veľkej Bytči.

No ešte spomeniem, že zhorel i Horný Hričov. Vo štvrtok zas horelo v Ladovcach. — V piatok v Makove; tu zhorely na uhol aj tri osoby, ktoré spaly na jednej šope.

V sobotu popoludní mali v Turčianskom Svätom Martine nebezpečný i záhubný požiar. Za tri štvrte hodiny ľahlo popolom štrnásť domov, celý rad ulice oproti katolíckej škole spolu i s hospodárskymi stavmi. Domy boly ešte všetky šindlom kryté. Na obranu nedalo sa ani myslieť, ač s napnutím sil pracovaly hasičské spolky: miestny a z okolitých obcí. Škoda je tým väčšia, že niektorým popreháralo do bytov. Ako oheň povstal, dosiaľ nevedieť.

V Slizskom, v gemerskej stolici, zhorelo 30 domov.

V Honkovciach, v Šariši, zhorelo 14 domov.

Obec Madár, v komárňanskej stolici, zhorela celá, vyše 200 domov.

V spišskej stolici bolo viac hôrných požiarov, tak menovite vo Veľkej, Kežmarku a Žakovciach.

V utorok popoludní bol veľký požiar v Draškovciach v susedstve Turčianskeho Svätého Martina, kde zhorely asi dve tretiny obce.

Nuž teda drahí rodáci, či nám nenie do zúfania? Ešte je len leto a už blíži sa k nám najväčší nepriateľ chudobného človeka: hlad. Čo bude v zime? A čo čez celý rok?

Nenie dosť na tom, že suchota znivočila všetko, ale ešte i ohňami sme navštevovaní! Kolkí roľníci obrátili oči k nebu a prosili Boha o dážď? Ale neboli sme vyslyšaní! Nebe vždy jasné bolo aj je a páľivosť neznesiteľná. Kde sa dakedy aj otvorily žľaby neba, nuž nepršal zúrodňujúci dážď, ale škodlivý ľadovec, ktorý znivočil na mnohých miestach to, čo tá hrozná suchota nechala. A aby nešťastie naše úplné bolo, strhly sa teraz požiare na všetkých stranách nášho slovenského kraja, ničiac živnosť a príbytky chudobného ľudu, plieniac i tú slabú úrodu, lichvu ľudí i obce, takže človek myslí si, že

blíži sa už ten súdny deň. Nuž či to nenie do zúfania? Či nepohne nás toto k tomu, aby sopjali sme ruky a volali so skrúseným srdcom:

«Bože, Bože pomáhaj tvojmu ľudu!» *Cyrenejský.*

DOPISY.

Podolin (Spišská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Na kolko je známo et. čitateľom a čitateľkam nášho «Krešťana», že v Spiši jadro obyvateľstva k ľudovej strane sú len zväčša Slováci, ale žiaľ Bohu bez vzdelanosti. Čo sú niektorí, tí za nás neurobia ani na kríž slamy: haňbia sa alebo udajú seba za iných. Ľud cíti bolesť, ale nevie, ako si pomôcť.

A ponevác nenachádzame v nikom žiadnej priateľskej lásky a dôveri, vtedy obraciame zrak svoj jedine len na nášho Najvyššieho Otca nebeského, v ktorom sme najistejší, že nás neopustí; Jemu zasielame prosby kroz svoju pevnú lásku, nádej a vieru Ježiša Krista.

I teraz medzi iným zdeľujem milým rodákom, že dňa 3. júla sme mali posviacku zástavy spolku sv. Ružena, zak torou sme už dávnejšie túžili. Na zástavu zariadili sme sbierku, na ktorú 84 korún sossbierali medzi našimi a 52 korún doložili nám náš p. dekan dr. Martin *Pirhala* so slovenského cechu. Zástavu zhotovil nám pán *Ján Sovík* z Pešte (VIII., Maria-Terezia námestie č. 11.) s odporúčaním vel. p. Edvarda *Sándorfi*, redaktora «Posla Svätého Antona» za 200 korún.

Velkosť zástavy je: 160 cm. vysoká a 110 cm. široká. Zhotovená je tou najčistejšou prácou. Pri posviacke mali sme dojímavú kázeň prednesenú našim pánom dekanom.

No môžem povedať, že kostol náš je ozdobený zas jednou vecou takou, ktorá bude slúžiť nám všetkým k úcte prebl. Panny Marii a k pevnej nádeji viery nášho spasenia.

Keď končím tento môj dopis, núti ma k tomu, aby napomenul som mojích rodákov, žeby viac čítali. Lebo v skutočnosti náš spišský ľud nemá pražiadného presvedčenia v ničom, následkom čoho potom aj podporuje viac z nevedomosti a z prinútenia liberálnu stranu. Slovom: u nás robí sa všetko bez ľudu a oproti ľudu, tak, že potom nie div, že ľud je zaostalý.

Bratia v zpaťajte sa, že treba aj nám sa už ráz o seba starať.

Boh poteš nás všetkých, privoláva: *Ľudák, F. K.*

Slaná Studňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krešťane uverejniť.

V našej obci, ktorá je dost veľká, včelárstvo sa začína dost dobre; roje nám začali vychádzať už v júni, pašu máme dost dobrú, časy sú páľčivé ale napriek všetkému včelky naše zato tak s chuťou pracujú, že sme ich už aj do medníkov pustit museli.

Minulý mesiac nám bol velice vítaný, v ktorom nelen že sa včelky prirodzeným spôsobom roja, ale chceli včelky naše ešte väčšmi rozmnožiť, môžeme robiť aj umelé roje. Preto na tomto mieste aj upozorňujem pánov včelárov, aby dali pozor pri rojení, nadovšetko pri rojení prváka, lebo s týmto plodná matka či kráľovná — počas tej veľkej trmy-vrmy môže spadnúť pred včelinom následkom slabšej už prirodzenosti, a že v lietaní neni tak obratnou, ako ostatnie včely, keďže ona pohybuje sa len v úli: toto badáme tak, keď sa včelky dlho krúčia v povetrí a potom nemôžu spatrit kráľovnú, po dlhom krútení vracajú sa nazpät do úla, z ktorého vyšli; včelár keď to zbadá, nech hľadá pred včelinom kráľovnú, ktorá obyčajne ostane tam spadnutá i s pár včelami a časom ešte i zapískne, vtedy ju chyťme a dajme ju na soberák (rojovnicu), včelky ju zbadajú, hneď pôjdu za ňou. Druhák býva viac nespokojný, ale pri tom sa predošlý prípad zriedka pritrafi, lebo matka je mladá a bystro lieta v povetrí, obyčajne sa jej zapáči dost ďaleko odletieť.

Teraz ale spomeniem aj to, prečo nám druhák aj na tri miesta sadne?

Preto, že s druhákom idú dakedy aj tri matky. Ba spozoroval som už aj to, že sú prípady také, že s druhákom vyletí aj 12—18 matiek. Včely však pridržia len jednu, ostatnie zahubia.

Na konci môjho dopisu chcem podotknúť ešte aj to, že náš domáci život je veselý, jedon druhého sa poučujeme z novin a kníh, však — žiaľ Bohu — ešte nie všade, tojest u každého. No ufáme si, že pozdejšie naše zahradníctvo, roľníctvo a včelárstvo dojde svojho úspechu tak, ako sme si o tom už viac ráz pohovorili.

Pán Boh nám pomáhaj!

P. B.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musite sa u nás hlásiť: *Krešťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

M. D. K. Požiadajte tam Vášho vel. pána, aby Vám vypracoval k reklamácii potrebné veci, a vtedy snáď podarí sa Vám plot preskočiť.

J. Z. List Váš oddali sme administrácii, ktorá Vám dá vysvetlenie asice preto, lebo my skrz oznamy nemáme žiadne spojenie.

M. Ch. v B. B. List od Vás aj od dôst. p. G. obdržali sme, na ktoré odpovieme listovne svojim časom. Prosíme Vás, aby na druhý ráz neboli ste tak bojzliví udat si aj svoje meno. Voh Vám pomáhaj!

Kostolník D. L. «Posol Svätého Antona Kalendár» hotový bude už koncom septembra. Cena bude 60 halierov. Pri drobnom odpredaji kupcom, kostolníkom a iným našim známim, dáme **premie dosť vysoké**. Preznačili sme Vás na 100 výtiskov. Zdravstujte!

F. K. v A. Aj Vám to isté. No úfame si, že pri horlivej agitácii u Vás viac sa môže minúť. Boh s Vami!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižičky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 4 kor. 20 hal., viaz. výt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho».

Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, knihkupa a hnihtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dieťky zle vychovávajú. Knižičku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tiská K 10'90—11'85, peštianska K 10'96—11'15, belehradská K. 9'25—9'65, banátska (76 kilogramová) K. 11'15—0'00. — Raž: K. 7'80—0'00. — Jačmeň na kým K. 6'90—8'35. — Ovos: prvotriedny 6'60—7'80, druhotriedny 7'10—7'15. — Kukurica: K. 6'20—6'65. — Repica: K. 10'25—10'80. — Proso: K. 5'80—5'70

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14'00	14'70	14'20	13'80	13'40	13'00	12'40
		č.	7	7½	8		
		K.	11'80	9'40	6'00		

Otruby: K. 4'70, hrubé K. 4'70.

Datelinové semä: lucerna K. 53'00 do 58.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3'00—4'00, žlté K. 4'60—6'00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 7'75—8'00, tmavý K. 6'50—6'80, drobný K. 8'50—9'00, tarkavý K. —. — **Hrach:** K. 19'—13'00. — **Šošovica** veľká čistá K. 14'00—15'00. — **Konopné semä:** K. 9'00—9'25. — **Lanové semä:** prima K. 09'00—09'50. — **Rasca:** K. 29'00—30'00. — **Mak:** sivý K. 24'50—25'00, modrý K. 26'00—27'00. — **Ladník:** K. 7'00 do 7'50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 69'00—69'50, kockový K. 71'00—71'50, kandis biely K. 72'00, žltý K. 68'50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Majetok na predaj.

Príhodná kúpa majetku, pozostávajúceho z 50 jutár dobrej orácej zeme, lúk a ovocnej zahrady. Majetok predá sa **hmed'** zo slobodnej ruky, jedno jutro za 100 zl. — Blížšie vysvetlenie podá

FILIP ENGL, Ruševo
(Migalovce) ČAGLIN, Slavonia.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

14 11/d

Oznamy prijíma

administrácia

„Krest'ana“

BUDAPEŠŤ,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobierkou. Tri kusy 6 zl. 75 kr. šesť kusov 12 zl. — Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. S ročnou písomnou zárukou. V prípade nezodpovedania, peniaze sa nazpät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

vis. a kráľ. spoľahlivý a statočný zaopatrovateľ

Wieden, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chraňme sa od padelateľov.

Na 8 dňovú próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opraodivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zavazujem sa tu istú behom 8 dní späťhy prijaf a tak tiež aj peniaze späťhy poslaf. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nescmela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 defoch za štvrt roka zošporujemce.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnošti je jazsno brusená 2 zl. Konské nožnice, volačo pre gazdov neočeniteľného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER = WIEDEN, =
143 Wollzeile 31.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielame s dobierkou franco; zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovoiené jestli sa na po-tové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den-nej káve potrebovať.

14 1 d